

Епідемії та інфекційні захворювання

Підготували студенти групи БФКБ
2-14 : Іващенко Катерина, Писанко
Вікторія, Восковець Сергій

План

- 1) Інфекційні захворювання, шляхи їх передачі.
- 2) Епідемії, їх види.
- 3) Найпоширеніші інфекційні захворювання у людей
- 4) Інфекційні захворювання с/г тварин
- 5) Профілактика інфекційних захворювань

Від інфекційних захворювань в Україні кожного року гине 400 – 600 дітей.

За останні 5 років в Україні на 16,2% зросла смертність населення від інфекційних та паразитарних захворювань. Летальність в інфекційних стаціонарах за останні 10 років збільшилась більш ніж у 2 рази. Щорічно в Україні від інфекційних захворювань гине майже 20 тис. осіб.

Слід зазначити, що медична громадськість світу приділяє велику увагу питанням інфекційних хвороб.

Щороку проходять всесвітні та європейські конгреси інфекціоністів та дитячих інфекціоністів.

Інфекційні захворювання. Шляхи їх передачі

Інфекційні
захворювання -
розлади здоров'я
людей, що
спричиняються живими
збудниками (вірусами,
бактеріями,
найпростішими,
грибками, гельмінтами,
продуктами їх
життєдіяльності,
патогенними білками,
які здатні передаватися
від заражених осіб
здоровим і схильні до
масового поширення.

Інфекційні хвороби характеризуються:

- певною етіологією (патоген або його токсини)
- заразливістю, нерідко — схильністю до широкого епідемічного розповсюдження
- циклічністю перебігу
- формуванням імунітету

Найважливішою особливістю інфекційних хвороб є те, що безпосередньою причиною їх виникнення є потрапляння до макроорганізму патогенних мікроорганізмів.

Характерною ознакою
інфекційних хвороб є
циклічність, тобто
наявність

- інкубаційного періоду,
- Продромального періоду,
- періоду активних проявів хвороби,
- реконвалесценції.

Форми інфекцій у
людини **розділяються**
по таким основним
критеріям:

- Кількість видів збудників інфекції;
- Перебіг інфекції;
- Наслідки інфекції.

Механізми передачі інфекції та шляхи, що їх реалізують

Виділяють такі механізми передачі:

- 1) фекально-оральний;
- 2) повітряно-крапельний;
- 3) трансмісивний;
- 4) контактний;
- 5) вертикальний;
- 6) гемоконтактний;

Вони реалізуються за допомогою різних факторів — шляхів передачі

Фекально-оральний механізм реалізується:

- харчовим шляхом (коли збудник передається через заражені харчові продукти);
- водним;
- контактено-побутовим (коли збудник передається безпосередньо при контакті (рукошестисання тощо) або через предмети, що оточують хворого (дверні ручки, посуд, полотенця тощо й потрапляє у стравохід з подальшим просуванням по травній системі аж до місця первинної локалізації);

Повітряно-крапельний механізм реалізується:

- однойменним шляхом (коли збудник передається через крапельки респіраторного слизу чи слини, що потрапляють у повітря при розмові, чханні, кашлі);
- повітряно-пиловим шляхом (коли до сприйнятливої людини збудник потрапляє внаслідок підняття у повітря пилу, що вже містить збудника або його спори);
- контактено-побутовим шляхом (коли збудник через контаміновані руки, посуд тощо потрапляє у ротоглотку, а далі вдихається до

Трансмісивний механізм реалізується:

- шляхом укусів кровосисних комах (комарів, блощиць, вошей, кліщів тощо);

Контактний механізм реалізується:

- рановим шляхом ;
- шляхом через мікропошкодження шкіри, рідко слизових оболонок ;
- аліментарним шляхом (коли збудник, що знаходиться на поверхні харчових продуктів, через мікропошкодження слизової ротової порожнини, ясен потрапляє до внутрішнього середовища макроорганізма.);
- водним шляхом ;
- статевим шляхом;

**Вертикальний
механізм,
реалізується від
матері до дитини:**

- внутрішньоутробним шляхом (трансплацентарний) — група TORCH — інфекцій;
- шляхом передачі у період пологів;
- шляхом передачі у післяпологовому періоді при грудному годуванні дитини;

**Гемоконтактний
механізм. Є
артифіціальним.
Реалізується:**

- шляхом передачі через медичні засоби (ін'єкції, будь-які операції, будь-які інструментальні діагностичні маніпуляції тощо);
- шляхом передачі через немедичні засоби (ін'єкції наркотичних речовин немедичного призначення, татуювання, пірсинг тощо)

Епідемії, їх види.

Епідемія -

- ✓ тип захворювання, який є новим для даної популяції протягом періоду збереження імунної «пам'яті» та розповсюджується зі швидкістю, що значно перевищує очікувану, засновану на нещодавньому попередньому досвіді;
- ✓ масове поширення інфекційної хвороби серед населення відповідної території за короткий проміжок часу.

Для тварин замість терміну «епідемія» часто використовується термін **епізоотія**.

Епізоотія - широке поширення заразної хвороби тварин за короткий проміжок часу, що значно перевищує звичайний рівень захворюваності на цю хворобу на відповідній території

Аналог “епідемії” у рослин - **епіфітотія**

Епіфітотія - широке поширення на території однієї або кількох адміністративно-територіальних одиниць заразної хвороби рослин, що значно перевищує звичайний рівень захворюваності на цю хворобу на відповідній території

Пандемія — епідемія, що характеризується поширенням інфекційного захворювання на території усієї країни, територіях сусідніх держав, а в окремих випадках і багатьох країн світу.

Характеризується відсутністю імунітету в людства, або сироватки. Серед інфекційних захворювань, які набирали масштабу пандемії: чума, холера, грип.

В Україні:

На сучасному етапі Україна віднесена до групи країн з епідемією туберкульозу. Щороку в Україні виявляють понад **37000 хворих** на туберкульоз, понад **10000 осіб помирають** від цієї хвороби, стільки ж стає інвалідами.

Водночас **епідемія ВІЛ/СНІД** в Україні досягла масштабів, **найнебезпечніших у Європі**.

Рівень захворюваності на ВІЛ серед населення становить 1,3%, постійно **зростає** кількість нових інфікувань ВІЛ і **рівень смертності** від ВІЛ/СНІДу.

Щодня в Україні **87 осіб інфікується ВІЛ** та близько **50 помирає** від захворювань, викликаних СНІДом. Порівнюючи перші шість місяців 2010 року та відповідний період 2009 року, кількість зареєстрованих нових випадків інфікування ВІЛ зросла на 6%, а кількість смертей зросла на 30%

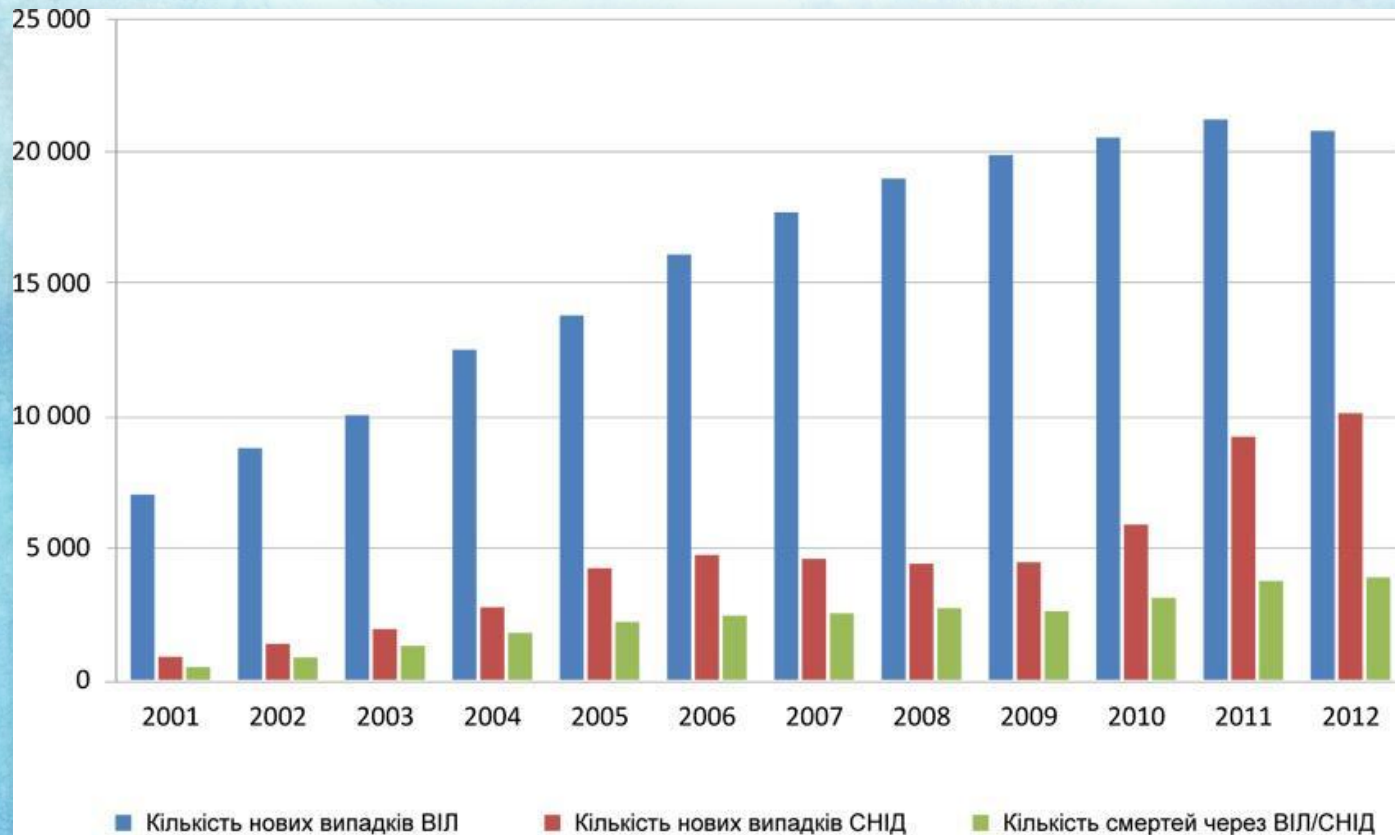
Найпоширеніші інфекційні захворювання людей

1. СНІД
2. Ботулізм
3. Гепатит
4. Грип
5. Дифтерія
6. Туберкульоз

Інфекційні захворювання в Україні

СНІД

ВІЛ - інфекція - це довготривале інфекційне захворювання, яке розвивається в результаті інфікування вірусом імунодефіциту людини і характеризується прогресуючим ураженням імунної системи людини.

СНІД - остання стадія ВІЛ - інфекції, яка виявляється різними важкими захворюваннями, опортуністичними інфекціями, пухлинами, що розвиваються на фоні порушень імунної системи.

Ботулізм

Ботулізм — тяжке харчове отруєння, спричинене токсином боту-лінічних мікроорганізмів. Найчастіше ботулізм реєструється там, де населення споживає значну кількість консервованих продуктів, особливо виготовлених у домашніх умовах.

Профілактика захворювання на ботулізм здійснюється дотриманням санітарних правил при обробці, транспортуванні, зберіганні та приготуванні харчових продуктів.

Гепатит

Гепатит — запалення печінки, яке викликається інфекцією.

Причинами гепатиту можуть бути також ураження печінки отрутами, які надійшли з травного каналу при отруєнні миш'яком, грибами, важкими металами, пестицидами, а також при отруєнні легкими хімічними сполуками — тринітротолуолом, динітрохлорфенолом, дихлоретаном.

Грип

Грип — гостре інфекційне захворювання, що характеризується переважно ураженням дихальних шляхів та інтоксикацією.

Викликається

захворювання нестійким вірусом — через кілька годин в умовах кімнатної температури вірус гине.

Зараження відбувається внаслідок потрапляння вірусу на слизові оболонки рота та верхніх дихальних шляхів. Існує багато штамів вірусу грипу — А, В, С, D та інші, а також різновидів цих штамів, що пов'язано зі значною мінливістю вірусу.

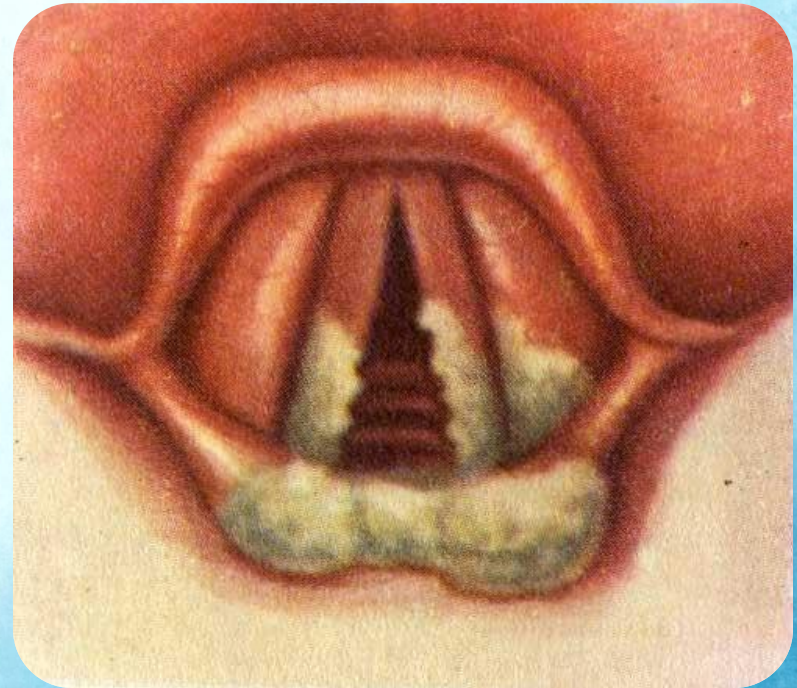
- Джерелом зараження є хвора людина незалежно від ступеня захворювання.

Дифтерія

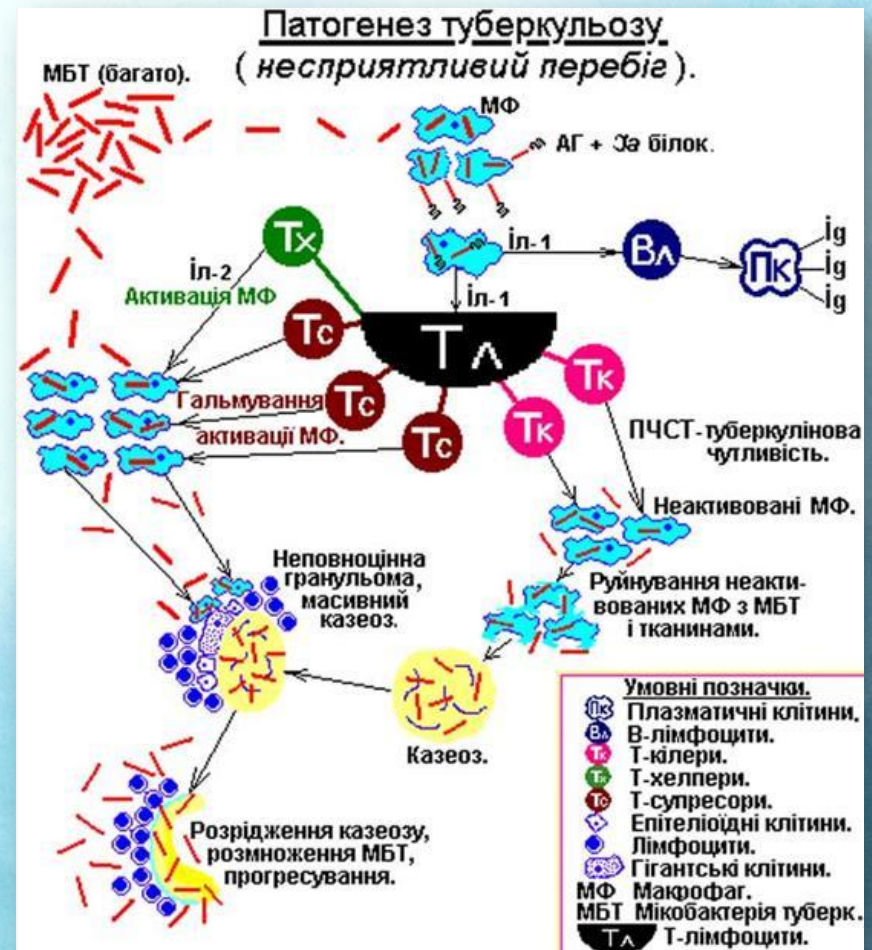
- Дифтерія — гостре інфекційне захворювання, пов'язане із запаленням слизової оболонки зіву, гортані та інших органів. Супроводжується захворювання утворенням щільних плівок, які можуть повністю закрити дихальний прохід, і загальною інтоксикацією.
- Збудником дифтерії є паличка Лефлера — стійкий мікроорганізм.

Зараження здорової людини може відбутися крапельно-повітряним шляхом або через речі хворого.

Туберкульоз

Туберкульоз — різноманітне за проявами інфекційне захворювання, яке викликають особливі мікроорганізми — мікобактерії Т, або палички Коха. Зараження туберкульозом найчастіше відбувається повітряно-крапельним шляхом. Найчастіше (до 90 %) — захворювання на туберкульоз легенів.

Інфекційні захворювання с/г

тварин

Пташиний грип –

високо контагіозне захворювання всіх видів домашньої і дикої птиці.

Найхарактерніші прояви:

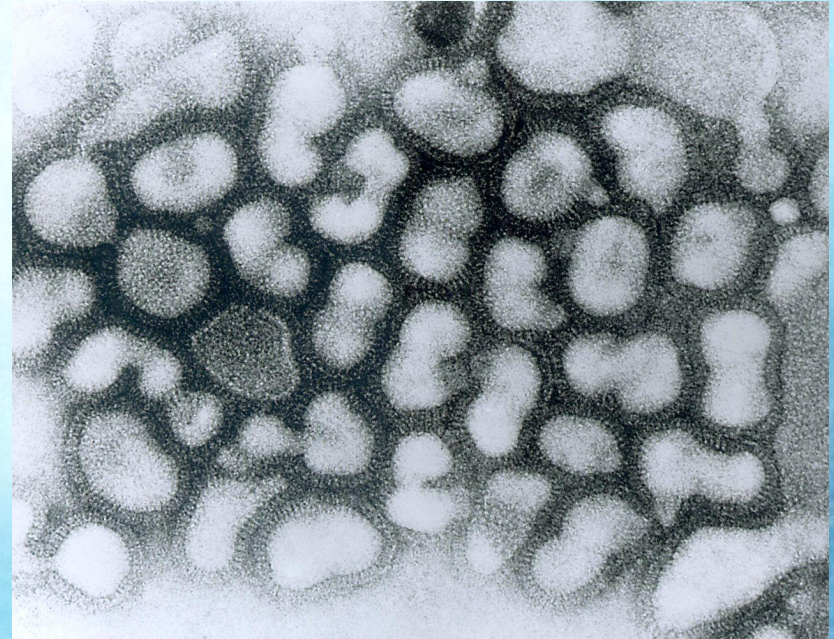
гуси – S-подібне викривлення з нервовим подьоргуванням шиї;
качки – втрата зору;
кури – синюшність та опухання гребеня і сережок.

У всіх видів птиці відмічається пригнічення, ураження дихальних органів та системи травлення.

Збудник грипу птиці – вірус, який має спорідненість із вірусами грипу людини, коня, свині та унікальну здатність змінювати свою антигенну і патогенну структуру.

Джерело інфекції – хвора (перехворіла) на грип дика перелітна, синантропна та свійська птиця.

Вірус грипу

Інкубаційний період – 2-7 днів. Смертність до 100%.

Слід пам'ятати, що:

- дітям, людям за 60 років та особам із захворюванням серцево-судинної системи і легень рекомендується повністю відмовитися від контактів з домашніми чи іншими птахами;
- після контакту з інфікованими птахами варто протягом семи днів контролювати температуру тіла. При її зростанні вище $37,5^{\circ}\text{C}$, а також появі симптомів ГРЗ чи інфекції очей треба терміново звернутися до лікувального закладу;
- вірус пташиного грипу чудово переносить глибоку заморозку, але при високих температурах гине за кілька секунд;
- розморозка в мікрохвильовій печі - чудовий спосіб вбити всі віруси.

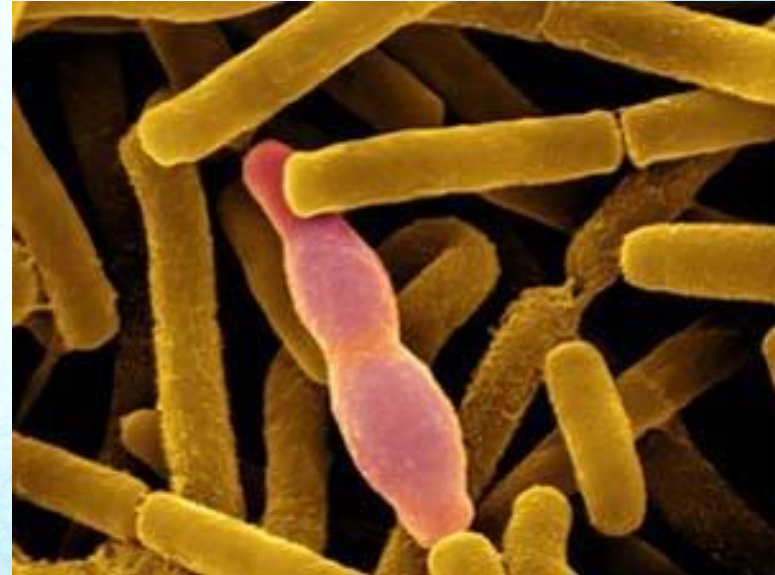
У разі виявлення загиблої птиці на подвір'ї **терміново** повідомити про це місцеву ветеринарну службу.

Сибірка

СИБІРКА – гостра зоонозна хвороба, що спричиняється сибірковою паличкою.

Основним джерелом збудника для людини є хворі травоядні сільськогосподарські (кози, вівці, корови, коні, верблюди) і інші тварини.

Сприйнятливість до сибірки висока, частіше хворіють сільські жителі. Якщо ветеринарна служба виявляє сибірку – накладається карантин.

Вірус захворювання

Зараження людини відбувається:

Контактним шляхом – через подряпини, порізи, при догляді за хворими тваринами їх забоєві, зніманні шкіри, розбиранні туші, при виконанні земляних робіт.

Харчовим шляхом - при вживанні недостатньо термічно обробленого зараженого м'яса.

Можливе аерогенне інфікування – при вдиханні пилу, на якому є збудники, наприклад, під час стрижки овець, обробки зараженої вовни.

Трапляється зараження при укусі мухою-жигалкою, Ґедзем.

Сказ

СКАЗ – гостре інфекційне захворювання, яке проходить з ураженням центральної нервової системи і неминуче закінчується смертю (характеризується розвитком смертельного енцефаліту).

Виникає після укусу чи ослизнення зараженою твариною.

Джерелом збудника здебільшого є : собаки, вовки, лисиці, коти, борсуки, куниці. Хвора на сказ людина, як правило, епідемічного значення не має.

Збудник передається через слину зараженої тварини при укусах, ослизненні, через подряпини.

Лейкоз великої рогатої худоби

Лейкоз великої рогатої худоби – інфекційна, з повільним перебігом, невиліковна хвороба, яка характеризується ураженням крові, пригніченням захисних сил організму тварини, що в подальшому призводить до розвитку пухлин у різних органах та до інших захворювань

Збудник – онкогенний вірус, подібний до вірусів, що викликають білокрів'я та СНІД у людей.

Вірус лейкозу, розвиваючись в організмі тварин, виділяє канцерогенні речовини, які можуть спричиняти розвиток онкологічних захворювань у людей.

Збудник хвороби розмножується в клітинах крові ВРХ, а тому всі виділення (молоко, слина, сеча, фекалії) хворої тварини складають загрозу зараження здорових тварин.

Передається вірус від хворої до здорової тварини при безпосередньому контакті (спільний випас та утримання), випоюванні телятам молока від хворих корів та кровосисними комахами.

Тварини, в яких встановлено діагноз на лейкоз, повторно не досліджуються та підлягають вимушеному забою – як джерело розповсюдження хвороби.

Профілактика інфекційних захворювань

Виділяють **суспільну** та **індивідуальну** профілактику. Індивідуальна профілактика передбачає дотримання правил особистої гігієни в побуті і на виробництві, суспільна включає систему заходів з охорони здоров'я колективів.

Заходи щодо профілактики інфекційних захворювань можна умовно розділити на дві великі групи - [загальні](#) та [спеціальні](#).

До [загальних](#) належать державні заходи, спрямовані на підвищення матеріального добробуту, поліпшення медичного забезпечення, умов праці та відпочинку населення, а також санітарно-технічні, агролесотехнічні, гідротехнічні та меліоративні заходи, раціональне планування та забудова населених пунктів і багато іншого, що сприяє успіхам профілактики та ліквідації інфекційних хвороб.

Спеціальними є профілактичні заходи, що проводяться фахівцями лікувально-профілактичних та санітарно-епідеміологічних установ. Система профілактичних заходів включає і міжнародні заходи, коли питання стосується особливо небезпечних (карантинних) інфекцій.

Залежно від стану здоров'я, наявності факторів ризику захворювання або вираженої патології можна розглянути три види профілактики:

Первинна
профілактика

Вторинна
профілактика

Третинна
профілактика

- **Первинна профілактика** - система заходів попередження виникнення та впливу факторів ризику розвитку захворювань (вакцинація, раціональний режим праці і відпочинку, раціональне якісне харчування і т. д.). Ряд заходів первинної профілактики може здійснюватися в масштабах держави.

- **Вторинна профілактика** - комплекс заходів, спрямованих на усунення виражених чинників ризику, які за певних умов (стрес, ослаблення імунітету, надмірні навантаження на будь-які інші функціональні системи організму) можуть призвести до виникнення, загострення і рецидиву захворювання. Найбільш ефективним методом вторинної профілактики є диспансеризація як комплексний метод раннього виявлення захворювань, динамічного спостереження, спрямованого лікування, раціонального продовження оздоровлення.

- **Третинна профілактика** - має на меті соціальну (формування впевненості у власній соціальної придатності), трудову (можливість відновлення трудових навичок), психологічну (відновлення поведінкової активності) і медичну (відновлення функцій органів і систем організму) реабілітацію.

Дякуємо за увагу!